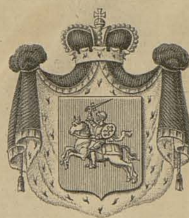
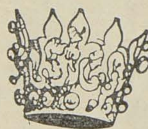
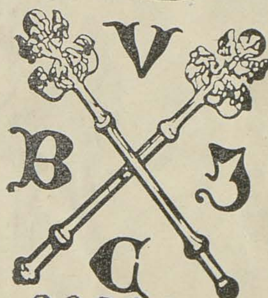
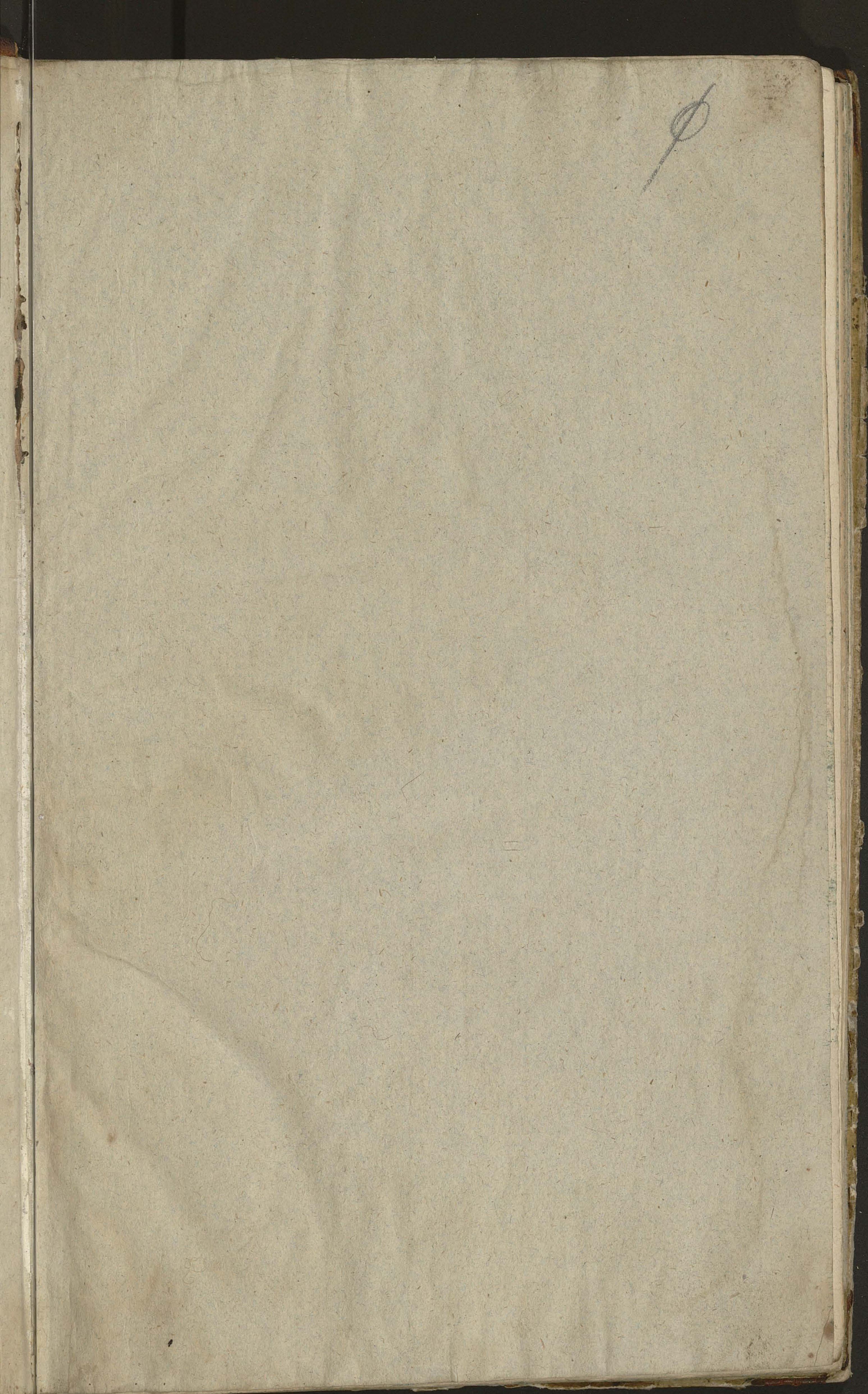

V
B J
C

INFORMACYA
KROTKA
O
ORDYNACYI
OSTROGSKIEY.

1mo. ROku 1609. Rzeczpoſpolita *intuitu* wielkich zaſług, pozwala J. O. Xiążęćiu Jmći Januszowi Oſtrogſkiemu Kaſztelanowi Krakowſkiemu *Lege perpetuâ* uczynić ordynacyą Dobr ſwoich, kto? y jako? po nim miałby mu *ſuccedere*, Fol: 895. Titulo: *Ordynacya J. W. Januſza Xiążęćia Oſtrogskiego Kaſztelana Krakowſkiego:* temi ſłowy: *Dla ſtarożytnych y zacnych zaſług J. W. Januſza Xiążęćia Oſtrogſkiego Kaſztelana Krakowſkiego, za Radą Panow, Rad, y pozwoleniem Posłow Ziemſkich, tak Koronnych, jako y Wielkiego Xięſtwa Litewſkiego y Ziem do niego należących: Pozwalamy Uchwałą Seymu niniey-ſzego*, Lege perpetuâ, nunquam in poſterum abrogandâ (*jako już od kilku Seymow przez wſzyſtkie ſtany pozwolono jeſt*) *iż Mu wolno będzie uczynić Ordynacyą* in futurum: *w Dobrach ſwych nieruchomych y ruchomych, gdziekolwiek leżących, ktore teraz ma y mieć może, kto y jako miałby mu ſukcedować, tak z Potomſtwa jego* Maſculini Sexûs, *jako* eo deficiente, quocunq; gradu ſuccedentium *z dalſzych Oſob: ktora to Ordynácyà wiecznemi czáſy trwać ma* non obſtante ulla præſcriptione & fatalibus, eſt ſi admiſſio poſſeſſionis non ſubſequeretur: *Tym ſpoſobem áby wedle tey Ordynacyi te Dobra*, vel in toto, vel in parte, prout Ordinaverit, *nie mogły być* per Hæredes (etiam de lumbis ejus) & Succeſſores *alienowane*. Ita tamen, ut in alijs omnibus conditionibus *Ordynácya ta* Juribus & oneribus Terreſtribus ſubjaceat. *A ta Ordynácyá, áby do wſzech wiadomości przyſzła, ma do Akt Trybunalſkich w Lublinie*, vel ad alia quævis, vim perpetuitatis habentia, *podana być*, cum facultate immutandi, emendandi, ipſi duntaxat durante vitâ ipſius, reſervata.

2do. *In hoc fundamento* tego ſobie od Rzeczypoſpolitey danego konſenſu, tenże J. O. Xiąże JMć JANUSZ Oſtrogſki Kaſztelan Krakowſki, czyni tę Ordynácyą y dyſpozycyą Dobr ſwoich, y zeznáie ią *perſonaliter*, *według wyraźney woli Rzeczypoſpolitey y kondycyi iedynie requirowaney w Trybunale Lubelſkim*: Annô 1618. Feriâ 2dâ in craſtino Feſti Nativitatis S. Joannis Baptiſtæ: ktora to Ordynácya y przedtym iuż Annô 1675. z Autentycznych Extraktow wydrukoawna była, y teraz recenter Annô 1721. znowu *fideliter* przedrukowana ieſt.

Summa tey Ordynacyi (ile do ſprawy teraznieyſzey) záwiera
3tio. ſię w tych punktach nayprzednieyſzych, *ex Authentico* iey wyiętych. *Náprzod:* Pierwſze y generalne Prawo Ordynacyi ſwoiey poſtanawia J. O. Xiąże Jmść Januſz Oſtrogſki, Kaſztelan Krakowſki, iako Fundator, aby ieden tylko wiecznemi czaſy był Poſſeſſor Dobr Ordynackich, *ſá ten Płći Męſkiey*, Wiary Katolickiey. *Powtore*: Za naypierwſzego Sukceſſora

ſwego

ſwego ordynuje własnego Syna ſwego Starſzego, jeżeli go Pan Bog dać raczy; tymſpoſobem: że ieżeli tylko ieden będzie, wſzyſtkie dobra ſam otrzyma: jeżeli zaś więcey Synow będzie, tedy ſtarſzy Panem zoſtanie Dobr do Ordynacyi należących; á drudzy Bracia inne ſobie podzielą Dobra, od tey Ordynacyi wyjęte; ktore liczniey ſzym daleko nad Ordynackie porządkiem ſpecyfikuje tamże; *także Ich Mść PP. Succeſſores Fæminei Sexûs, ná ktorych te Dobra, drugie, na podział zoſtawione, ſpadáią, żadney ſobie krzywdy przez Ordynacyą uczynioney pretendować nie mogą, kiedy Ich-Mciow hoyniey opatrzył J. O. Ordynator, niż ſamego Ordynata. Po trzecie:* A jeżeliby J. O. Xiąże Januſz Oſtrogſki bez Potomka *Płci Męſkiey* zſzedł z tego świata, tedy Ordynuje za Dziedzica Dobr ſwoich Wnuka ſwego, to jeſt Syna Starſzego J. O. Alexandra Xiążęcia z Oſtroga Zaſławſkiego, Wojewody Bracławſkiego, z Xiężney Eufrozyny Corki ſwojey zrodzonego, na Imię Franciſzka: A po śmierci Xiążęcia Franciſzka, naſtąpi Syn jego Starſzy, y tak daley, poki Potomka *Płci Męſkiey* z tego pokolenia ſtawać będzie. Jeżeliby zaś Xiąże Franciſzek żadnego Syna nie zoſtawił, tedy Brat jego zaraz po nim narodzony Xiąże *Carolus*, Dziedzicem ma być, y Synowie jego, tymże porządkiem jako wyżey. A gdyby y Xiąże *Carolus* zſzedł bez Syna, tedy Brat jego Xiąże Dominik naſtąpi z Synami ſwemi, tymże porządkiem. Toż o inſzych Synach Xiążęcia Jmći Alexandra z Oſtroga Zaſławſkiego Wojewody Bracławſkiego, z Xiężney Eufrozyny zrodzonych. *Po czwarte.* A gdyby wſzyſcy Synowie Xiążęcia Jmści Alexandra z Oſtroga Zaſławſkiego, z Xiężney Eufrozyny, Ordynatora Oſtrogſkiego Corki zrodzeni, *bez Potomſtwa Męſkiego* przed Rodzicami ſwemi z tego świata zeſzli, w takowym razie, *ponieważ przerzeczona J. O. Eufrozyna Corka Zeznawce od Sukceſſyi dzierżenia Dobr Ordynackich oddalona jeſt,* Sam Xiąże Jmść Alexander z Oſtroga Zaſławſki Wojewoda Bracławſki na mieyſce y porządek *Płci Męſkiey* ſwego Potomſtwa naſtąpi. Jeżeliby jednak po śmierci Xiężney Eufrozyny drugą *Małżonkę* Xiąże Alexander pojął, tedy Potomſtwo jego nie tylko białey, ale y *Męſkiey Płci* wtorego Małżeńſtwa, od wſzelakiego uczeſtnictwa teraznieyſzey Ordynacyi y ſukkceſſyi oddalone być ma. Tymże ſpoſobem, gdyby po śmierci Xiążęcia Alexandra, J. O. Xiężna Eufrozyna za drugiego Męża poſzła, Potomſtwo jey wtorego Małżeńſtwa od wſzyſtkich Dobr teraźnieyſzey Ordynacyi ma być exkludowane. *Po piąte.* Jeżeliby ſię zaś trafiło żeby wſzyſcy wyżey ordynowani z Domu Zaſławſkiego Sukceſſorowie zeſzli bez Potomſtwa Męſkiego, na ten czas ordynuje J. O. Fundator Xiąże Januſz Oſtrogſki, że Dziedzictwo Dobr Ordynackich ſpadać ma na Sieſtrzeńca ſwego, to jeſt, na ſtarſzego Syna J. O. Xiążęcia Radziwiłła Podczaſzego W. X. Litt: z Katarzyny Xiężny z Oſtroga, Sioſtry J. O. Xiążęcia Jmći Januſza Fundatora tey Ordynacyi zrodzonego: A po nim na Syna jego pierworodnego, y tak daley tymże porządkiem y ſpoſobem, jako wyżey o Pokoleniu Xiążęcia Jmći Zaſławſkiego wyrażono. *Po ſzoſte:* Na oſtatek, gdyby za Boſkim dopuſzczeniem y tym porządkiem y oſtatnią liczbą Pokrewnych, Pokolenie Xiążęcia Jmści Januſza Radziwiłła Podczaſzego W. X. L. uſtało, y żadenby Mężczyzna z niego żywy nie zoſtał, *aby wtakowym przypadku Sukceſſya Dobr Ordynackich nie przypadła na Białegłowy, ktore od tey Ordynacyi wiecznemi czaſy exkludowane być maią, tedy ordynuje J. O. Januſz Xiąże Oſtrogſki Fundator, aby wzięto z pośrzodka Kawalerow Maltańſkich* Auratæ Militiæ *Męża, tak z urodzenia,*

F *jako*

jako też y z dzielności zacnego, byle był narodu Naſʒego Polſkiego, albo Litew-ſkiego, lub Ruſkiego, Wiary jednak Rzymſkiey Katolickiey. A tego Pana y Poſ-ſeſora tym zapiſem poſtawionego, Prawem wiecznym y nieodmiennym E-lekcyą albo obieranie, Rzeczypoſpolitey wſzyſtkiey Polſkiego Kroleſtwa, Xięſtw, Wojewodztw, Ziem, Powiatow, Stanow tak Duchownym jako y świeckim, y Rycerſtwu, pozwala, zapiſuje, y ordynuje; zachowawſzy w tym porządek takowy y poſtępek: Aby na wſzyſtkich Seymikach, lub depu-tackich, lub Przed-Seymowych, ktoryby naypierwſzy przypadł, za śrzod-kowániem głoſow Szlachty wſzyſtkiey Oboyga Stánu Duchownego y Swieckiego, *pluralitatis numerum præponderando*, ieden z Rycerſtwa Mal-tańſkiego, ktory ſię będzie zdał z lepſzym pożytkiem y dobrem Rze-czypoſpolitey zgodnieyſzy, á zwłáſzcza do obrony Granic y odpędzenia nieprzyiacioł Tatarow y Turkow ſpoſobnieyſzy, zá Kandydata był mia-nowany. A potym ná Seymie z Regeſtru Kandydatow owych, przed-tym ná Seymikach od Szlachty mianowanych, ieden od Jchmćw Panow Poſłow ná Seym zgromadzonych, *per pluralitatem votorum* obrany ma być: ná ktorego w Senácie od J. K. Mosci konfirmacyą otrzymawſzy, Inſtrument tey Jego Elekcyi ná tę Ordynácyą uformowány, Jchmć Pa-nowie Poſłowie, *qui vocibus partem minorem ſuperaverint*, rękami ſwemi podpiſzą y pieczęciami właſnemi zápieczętuią y do Akt Grodzkich mieyſca tego, albo ieżli tam przyſtępu do nich nie będzie, do iakichkolwiek Kſiąg publicznych w Kroleſtwie, przez ręce pewnych ná to deputowanych Poſłow Ziemſkich podadzą. Ktory to tym ſpoſobem obrany Pán y Poſſeſſor mocen będzie, y ieſt wſzyſtkie Dobra teraznieyſzey Ordynácyi podległe trzymać, poſieść, pod kondycyámi tey Ordynácyi przyda-nemi. *Poſtodmeː* Opiſuie Kondycye albo Obligácye, ktore Ordynat wypełnić ma; między ktoremi ná záſzczyt Rzeczypoſpolitey naypırze-dnieyſza ieſt; aby ná wſzelką gwałtowną potrzebę Rzeczypoſpolitey prze-ciwko Turkom y Tatarom, trzyſta Konnych dobrze uzbroionych, y tak wieleż Piechoty zgodney do potrzeby, nákładami właſnemi wyprawił, y do Woyſka Rzeczypoſpolitey przyłączył. *Item*: Że powinien będzie Zamki albo Municye na Dobrach ſwoich właſnych, iako z pożytkiem Rzeczypoſpolitey y obrony Granic albo Pánſtw w Kroleſtwie y Prowin-cyi Województwa Podolſkiego, gdzie mu ſię naylepiey y nayſpoſobniey będzie zdało, budować, ſtanowić, nápráwiać, y wyſtawiać, iako mieyſ-ſca okazya *opportunitas*, y czas będzie potrzebował: á pobudowane po-trzebną ſtrzelbą y wſzyſtkiemi potrzebami do rynſztunku wojennego y obrony Zamkowey, tákże żywnością Zołnierzom náleżącą nádać y opa-trzyć dla całości Kroleſtwa y Rzeczypoſpolitey, y Krwie Chrześciáńſkiey, przeciwko Turkom, Tátarom, y inſzym Imieniowi Chrześciáńſkiemu nieprzyiaciołom Obrony, y dla zdrowia Rzeczypoſpolitey. &c. &c. &c.

420. W ſześć lat po poſtanowioney tey Ordynácyi ná Seymie *Anni* 1624. akceptuie Rzeczpoſpolita tę Ordynácyą iako *cum Bono publico* uczy-nioną, y náznáczone tą Ordynácyą z Dobr Ordynáckich ſześćſet ludzi do ſupplementu Woyſka Kwarcianego applikuie, fol 1. & 2. tit. *Sup-plement Woyſka Kwarcianego.* Toż czyni powtornie ná Seymie Anni 1627. fol. 3. & 4. tit. *Obrona Ukrainy od Pogan.* Toż czyni potrzecie ná Seymie Anni 1628. fol. 5. tit: *Obrona Ukrainy od Pogan.* Toż czyni poczwarte ná Seymie Anni 1635. fol: 6. tit. *Obrona y bezpieczeńſtwo Ukrainy.* Nad to: Roku 1667. Xiąże JMć ALEXANDER JANUSZ Oſtrogſki y Záſławſki Poſſeſſor, chcąc kawał gruntu z Dobr Ordynácyi

S

S. P. Antecessora swego Xcia JANUSZA Kasztelána Krakowskiego podległych, *aliàs* plac na Pałac w Warszawie będący, rezygnować *in Personam* JMći Pana Theodora Donhoffa Podkomorzego Koronnego, nie dysponuie tym gruntem, iako *merè* dobrami ziemskiemi, ale *ex quo* Ordynacyi ten grunt podległy, bierze ná to osobliwy od Rzeczypospolitey konsens, Constit: 1667. fol: 31. tit: *Pozwolenie Rezygnácyi niżey opisaney.* Ktora to Rezygnácya gdy w Roku 1671. *coram Actis Castrensibus Varsaviæ* uczyniona była, Rzeczpospolita onę approbuie, Constit: 1673. fol: 30. tit: *approbacya Rezygnacyi niżey opisaney &c.*

5to. Z tych tedy Rzeczypospolitey Dyspozycyi, Konstytucyami wyżey wyrażonemi opisanych, *patet sole clariùs*, że tá Ordynácya, iako *in fundamento konsensu* Rzeczypospolitey uczyniona, tak też y od Rzeczypospolitey, *ipso facto & usu ejus in effectum deducto* acceptowana iest: w ktorey *prima & ultima Fundatoris* intencya była, aby *fæmineus sexus, deficiente masculo sexu ibidem expresso*, nigdy nie był wiecznemi czásy przypuszczony do Sukcessyi Dobr Ordynácyi podległych: A zátym *Fæmineus Sexus, Fæmineæq́ Lineæ Successores*, ktorzykolwiek byli, albo są, żadnego Prawa do tey Ordynácyi, ani mieli, ani maią: Lecz te Dobra *per Rempublicam Viro Strenuo ac genere claro, è medio* Kawalerow Maltańskich, *Gentis Polonæ, aut Lithvanæ, sive Ruthenæ, Religionis tamen Catholicæ, per pluralitatem votorum* maią być podáne.

6to. Ani też może *in contra produci pacifica* tych Dobr *Possessio* Jchmćw Panow Sukcessorow *Fæmineæ Lineæ* przez tak wiele lát: *nec attribui* Jchmćm Panom Kawalerom Maltańskim, że *non egerunt* záraz *post extinctum Masculum Sexum* y że sami *jus suum ad rem neglexerunt.* Bo procz tego, że ta Ordynácya od wszelkiey preskrypcyi iest excypowana powagą Całey Rzeczypospolitey, iako to *constat* z wyraźnych słow, w Konsensie Jey tu wyżey za fundament produkowanym: *Non obstante ulla præscriptione & fatalibus, si & admissio possessionis non subsequeretur.* Procz tego mowię, zaraz *post extinctum Masculum Sexum ut supra*, Jmć Pan LUBOMIRSKI Kawaler na ow czas Maltański, *fortiter* o to *egit*; y náprzod *tempore Interregni* po śmierci Krola JMći MICHAŁA, ná Elekcyi Krola Jmći JANA *in suffragijs* Woiewodztwa Krakowskiego, *cavit* sobie *& Ordini Sacro Jus ad rem*, temi podpisuiąc się słowy: *Hieronim Augustyn Lubomirski, Kawaler Maltański, salva in toto Ordinatione Ostrogiana.* Tenże JMć Pan LUBOMIRSKI Kawaler Maltański *fortiter* o to *egit* ná Seymie *Coronationis Annò* 1676. y ná Seymie 1677. gdzie dla nágłych ná ow czas Rzeczypospolitey Spraw, nie czyniąc finalney decyzyi, Rzeczpospolita odkłada tę sprawę w recess, Annò eodem 1677. fol: 11. tit: *Recess Ordynácyi Ostrogskiey*: ktorym to recessem iawnie pokazuie Rzeczpospolita, że Dyspozycya tych Dobr, do niey náleży, nie *ad Successores Fæminei Sexus* z ktoremi tu kontrowersya była.

7mo. Gdy tedy dla rożnych przeszkod y publicznych konjunktur, ten Ordynácyi Ostrogskiey Recess, swego do tych czas nie otrzymał skutku, *revivificat Jus suum ad Rem* Religia Kawalerow Maltańskich, *per Confratrem & Characterisatum suum ad hunc finem Plenipotentiarium* Xcia JMći Augusta Alexandra Czartoryskiego Kawalera Maltańskiego; y w tak długiey utesknioney expektatywie, wyżey wyrażonym recessem deklarowaney determinácyi, *pulsat ad ostium* gorliwych dla Chwały Boskiey, y całości Oyczyzny Serc, áby Rzeczpospolita, iako *Supremum* y oraz *directum dominium* tych Dobr sobie zápisane maiąca, zważywszy iawne dotąd *Juribus Nominationis suæ* czynione *præjudicium*, brała się *tandem ad finalem pro Boni publici utilitate* w tym interessie *decisionem.*

AUGUSTUS TERTIUS
DEI GRATIA REX POLONIÆ,
Magnus Dux Lithvaniæ, Rusſiæ, Pruſsiæ, Maſoviæ, Samogitiæ, Kijoviæ, Volhyniæ, Podoliæ, Podlachiæ, Livoniæ, Smolensciæ, Severiæ, Czerniechoviæquè, nec non Hæreditarius Dux Saxoniæ & Princeps
ELECTOR &c.

SIgnificamus præſentib⁹ Literis Noſtris quorum intereſt Univerſis & Singulis; Reperiri in Actis Metrices Regni in Metricula Expeditionum ex Cancellaria Majori Regni Regnante Sereniſſimo Olim AUGUSTO Secundo Rege Poloniæ, Parente Anteceſſore Noſtro Chariſſimo, Cancellariatu Jlluſtriſſimi Domini JOANNIS in Słupow SZEMBEK, Łomzenſis, Graudetinenſis, Gapinoſcenſis &c. Capitanei Emanatarum & ſigillatarum Terminationem infraſcriptam Tenoris ſequentis: *Adminiſtracya Ordynacyi Oſtrogſkiey WW. Wojewodźie Lubelſkiemu Marſzałkowi Nadwornemu Litewſkiemu, y Urodzonemu Poniatowſkiemu Generałowi* ſub data Varſaviæ Die XVI. Menſis Decembris Annô Domini MDCCXX. Quam ejusmodi Terminatio prout in præfata Metricula continetur Nos ex eadem fideliter deſcribi & parti poſtulanti authenticè extradi permiſimus. In quorum fidem Sigillum Regni eſt Appenſum. Actum & Datum Varſaviæ.

Ex Metricula Anni 1720.

Adminiſtracya Ordynacyi Oſtrogskiey.

EXCERPT